31761 06576289 0

BRIEF
JS
0041331

301

JUL. V. PIO

Sandheden

om

Ministeriet Zahle

Et Ord til Vælgerne

Udgivet af

Nationalfonden for Konservatismen i Danmark

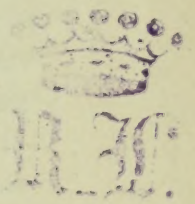

Kjøbenhavn

E. C. Løsers Bogtrykkeri

1918

Til Læseren!

Lad dette Skrift cirkulere blandt Deres Bekendte!

brief
JS
0041331

I. Det store Blændværk.

Det var som bekendt den *Brandes*ske Retning, som i sin Tid, i *Politikens* Velmagtsdage, da dette Blad endnu betød noget, paa det literære Omraade skabte en vis offentlig Mening ved systematisk at forherlige og overrose enhver, der nærede de samme Anskuelser og bøjede Knæ for de samme Guder, som dyrkedes paa Bjerget, medens de, der ikke ønskede at tilhøre Kliken, haanedes som Stympere og Undermaalere, forsaavidt man ikke i højfornem Overlegenhed lod, som om man overhovedet ikke anede deres Eksistens.

Den samme Fremgangsmaade lod sig naturligvis ogsaa i vid Udstrækning anvende paa det politiske Omraade, og man lærte snart at anvende den flittigt og uden Skrupler; hvem kunde da vel tvivle om, at radikale Politikere stod langt over andre dødelige i Henseende til Forstand og Evner? Hvem turde driste sig til at have eller udtale en anden Mening?

Og skønt Krigen, da den kom, tilfulde godtgjorde den radikale Politiks haabløse Kortsynethed og de radikale Principers totale Uanvendelighed den Dag, da der havde været Lejlighed til at føre dem ud i Praksis, holdt Legenden om de radikale Politikeres Overlegenhed sig

ikke desto mindre, ja antog endog mere og mere fantastiske Former.

Det er den gamle Historie om igen i ny Udgave, det er Historien om Kejserens nye Klæder eller om Ministeriet Zahle som Landets Redningsmand og frelsende Engel!

Og en Mængde Mennesker tror vel endnu paa Historien; man vil jo dog ikke anses for mindre begavet eller mindre kløgtig end dem, der giver Tonen an paa radikale Landsmøder eller i Organerne for den højeste Oplysning!

Og Organerne — den radikale Presse — arbejder ihærdigt, baaret oppe af radikale Storkapitalisters Hundredetusinder og atter Hundredetusinder af blanke Kroner.

Og Metoden er den gammelkendte; man vedbliver at gentage Paastandene tilstrækkelig længe, saa tror Folk dem til sidst. Verden vil jo nu engang bedrages.

Og som Rotationspresserne snurrer rundt og suger Kilometer efter Kilometer af Papir til sig, der som fra en aldrig standsende Kværn males ud over Landet, væves der nye og stedse skønnere og mere straalende Drapperier om Ministeriet *Zahle*, dette »sidste Hold af Mænd, til hvem Folket har Tillid«, dette Ministerium, der »har holdt Landet uden for Krigen« og »har udrettet det, som intet andet Ministerium vilde have evnet«!

Og Folket, som ikke vil anses for dumt og ubegavet, berømmer i høje Toner dette Ministeriums store og gode Handlinger, skønt man egentlig ikke rigtig kan faa Øje paa dem, — men tværtimod synes, at Ministeriets Handlinger staar i haabløs Modstrid med deres gamle Anskuelser og Principer —, indtil det en skønne Dag begynder som en sagte Hvisken, der Dag for Dag stiger i Styrke for til sidst at klinge højt og lydeligt:

Men dette er jo Væv og Digt og forbandet Blændværk altsammen!

Da løses Fortryllelsen, og Folkets sunde Sans kommer til Orde igen; da stedes Ministeriet Zahle for Fol-

kets Domstol for at staa til Regnskab for, hvad det har forbrudt, og hvad det har forsømt.

Da er Historien ude og det pragtfulde Æventyr forbi; da kommer som den nøgne Virkelighed Vælgernes Dom over Ministeriet Zahles Gerninger.

Men inden denne Dom kan og skal fældes, maa Vælgerne kende Sandheden om Ministeriet Zahle og dets Mænd.

Nærværende Skrift henvender sig til de Vælgere, der søger denne Oplysning.

II. Fortid og Nutid.

»Kongen udnævner og afskediger sine Ministre.«
(Grundloven).

Om Forstaaelsen og Praktiseringen af det Grundlovsord, der staar over disse Linier, har der, som alle véd, gennem mange Aar her i Landet været ført en bitter Kamp mellem dem, der under *Estrups* Fane vilde hævde Kongens Ret til frit at vælge sine Ministre, og dem, der fulgte det *Hørup*ske Slagord: »Ingen over og ingen ved Siden af Folketinget«.

Denne Strid er forlængst kæmpet til Ende. Det gik her som andetsteds, hvor man har en konstitutionel Forfatning med et folkevalgt Kammer, der har en væsentlig Indflydelse paa Finanslovens Tilblivelse: Folketingsparlamentarismen — Kravet om, at Ministeriet skal være i Overensstemmelse med og kunne støtte sig til et Flertal i Folketinget — vandt efterhaanden Indgang og er nu fra alle Sider anerkendt som en Statsskik, en faktisk Tilstand, der for Tiden maa betragtes som fastslaaet som Regeringsform, uagtet den i og for sig ikke har nogen Hjemmel i Forfatningen og ikke er grundlovsfæstet, hverken i den gamle Grundlov eller i den nye.

Men uagtet hele denne Forfatningskamp hører Fortiden til og ikke mere kan sætte Lidenskaberne i Bevægelse som fordum, har det dog — netop til Vurdering af Nutidsfænomener — en ikke ringe Interesse at lægge Mærke til, hvorledes vort radikale Ministerium paa det forfatningsmæssige som paa saa mange andre Omraader — hvorom senere — har befundet sig paa vild Flugt bort fra de gamle radikale Standpunkter. Hørups Disciple endte med at blive Estrups Lærlinge den Dag, da Kongen sidste Sommer under Hr. Zahles parlamentariske Ansvar lod Hr. *Rottbøll* forblive i »det ham betroede Embede«. Hvor maatte dog radikale Vælgere hin Dag udbryde, at større Ynk er aldrig set i dette Land!

Man hører stadig fra ministeriel Side den Undskyldning fremført, at det er Krigsforholdene, Verdensbegivenhederne, der nøder Ministeriet til saa paa det ene og saa paa det andet Omraade at handle i Modstrid med de egentlige radikale Grundsætninger; men her — i dette bestemte Tilfælde — kan denne Undskyldning selvsagt ikke anvendes. Her vilde man bedre forstaa, om Hensynet til de saa kære Taburetter blev anført som Undskyldningsgrund, ja ret beset gives der jo næppe nogen anden antagelig Forklaring. Og dog drejede det sig jo om intet mindre end om den loyale Overholdelse af en politisk Overenskomst, for hvilken *Hr. Zahle* selv stod som Garant!

Men hele Hr. *Zahles* Stilling til Kongemagten og hans gentagne forargelige Forsøg paa at drage Kronens Bærer personlig ind i den standende politiske Strid, er ganske fældende for Hr. Zahle som parlamentarisk — og ovenikøbet radikal — Ministerchef.

Allerede i Forsommeren 1914 befandt Hr. Zahle sig i en Situation, i hvilken han som parlamentarisk Minister kun havde haft ét af to at gøre: enten bøje sig for Kongens i Statsraadet udtalte grundlovsmæssige Opfat-

telse af det dengang aktuelle Spørgsmaal om de kongevalgte Landstingsmænds Uopløselighed — eller indgive Ministeriets Afskedsbegæring. Hr. Zahle klarede sig ved et tarveligt Prokuratorkneb; han »udskød Spørgsmaalets Afgørelse«, til det ikke mere havde nogen praktisk Betydning; men Faktum er, at Landstinget trods Hr. Zahles Anmasselse og store Ord blev opløst, uden at Opløsningen ramte de paa Livstid udnævnte kongevalgte Medlemmer; disse mødte efter Opløsningen i Kraft af deres gamle kongelige Udnævnelser.

Hr. Zahle bjergede Livet for sit Ministerium, men ikke just Æren.

Vi kommer derefter til Ministeriets parlamentariske Misbrug af Kongen under Vestindiesagen.

Det var den 16. August 1916, at Kongen »greb ind«, just som det som Udvalg konstituerede Landsting i et Eftermiddagsmøde var ved at foretage Afstemning om og vedtage en Indstilling til Tinget om Forkastelse af den vestindiske Salgstraktat, hvilket vilde have medført Afholdelse af Valg. Da — og først da — meddelte Hr. Zahle Partiformændene, at *Hs. Maj. Kongen* samme Formiddag havde anmodet ham om ved Henvendelse til Rigsdagens ledende Mænd at undersøge, hvorvidt der »til Afværgelse af Valg« var nogen Mulighed for at danne et Ministerium med Tilslutning af alle Partier.

Denne Henvendelse skete naturligvis paa Hr. Zahles konstitutionelle Ansvar; den radikale Ministerchef skød her i en snæver Vending *Kongen* frem foran sig for derigennem at lamme i hvert Fald det konservative Partis Aktion mod Ministeriets skammelige Salgspolitik. Og at denne Opfattelse er den rette, udleder vi af den Omstændighed, at Hr. Zahle ikke overbragte det kongelige Budskab straks, — hvilket maatte være sket i Tilfælde af en virkelig fri kongelig Indgriben —, men først fremkom med Meddelelsen, da de ministerielle Salgsplaner var ved at strande i Landstinget.

Om et saadant Skridt som Hr. Zahles overhovedet er stemmende med radikal Opfattelse af Kongens konstitutionelle Stilling, overlader vi til de radikale Vælgere at dømme om. Derimod henleder vi stærkt Opmærksomheden paa den i høj Grad forkastelige tvetydige Form, hvori Hr. Zahle overbragte den kongelige Opfordring, nemlig som lydende paa at søge dannet et Ministerium »med Tilslutning af alle Partier«.

En loyal Fortolkning maatte nemlig nødvendigvis udlægge dette som en Opfordring til at danne et Samlingsministerium; og saaledes var da ogsaa Opfattelsen baade hos de Konservative og i Venstre. Det ses heller ikke, at de Radikale under Delegationsforhandlingerne officielt har taget Afstand fra den Opfattelse, at Kongens Henvendelse selvsagt maatte tage Sigte paa et virkeligt Blandings- eller Samlingsministerium.

Men Socialdemokraten var allerede Dagen efter Henvendelsen plumpet ud med en anden Forklaring, hvorefter det hele blot skulde dreje sig om en »Supplering« af Ministeriet Zahle.

Og enten har Socialdemokraterne tvunget Hr. Zahle til at akceptere denne Hr. *Borgbjergs* Fortolkning, uagtet Hr. Zahle dog maatte føle sig forpligtet overfor Hs. Maj. Kongen til af al Magt at gaa i Breschen for den Samlingstanke, for hvis Fremsættelse han selv havde paataget sig det parlamentariske Ansvar, eller det hele har virkelig kun været et nyt, tarveligt Prokuratorkneb af Hr. Zahle. Kendsgerningen er i hvert Fald denne, at det netop var Hr. Zahles eget Parti, der sammen med Socialdemokraterne spændte Ben for Virkeliggørelsen af Tanken om et Samlingsministerium.

Ministeriet Zahle reddede atter denne Gang Livet, selv om det blev under Kontrol; men er Æren ikke det fejreste Træ i Skoven? Og er det Illoyaliteten og Tvetydigheden, der bør fejre Triumfer?

Men endnu stærkere og uhyggeligere træder Mini-

steriet Zahles Misbrug af den kongelige Indgriben frem i Stauning-Rottbøll Affæren.

Det konservative Folkeparti havde efter at **Minister** *Staunings* uneutrale Optræden var naaet til et saadant Punkt, at Partiet aabenlyst og klart for alle maatte fralægge sig alt Medansvar for Minister Staunings fortsatte uneutrale Handlinger og disses eventuelle Følger, besluttet at trække sin Kontrolminister tilbage; og Hr. *Rottbøll*, der jo, som alle ved, forvaltede Partiets Tilsynsplads i Ministeriet og dertil var valgt af Partiet selv og ikke af nogensomhelst anden, havde i Overensstemmelse med Partiets Beslutning indgivet sin Afskedsbegæring.

Da formaar Hr. Zahle Hs. Maj. Kongen til at lade Hr. Rottbøll forblive »i det ham betroede Embede«!!

Hr. *Zahle*, Hørups Arvtager, den vaskeægte og forhen saa principfaste Radikaler *Carl Theodor Zahle*, Føreren for »det sidste Hold af Mænd« p. p. m. m., han tager det konstitutionelle Ansvar for dette Skridt, som for ham selv betyder et aabent Brud paa Tro og Love, en Misligholdelse af en politisk Overenskomst, for hvilken han selv stod som Garant, og et afgørende Brud med hele hans radikale Fortid, med alle radikale Principer!

Ja vi er vel rejst, naar Tonen gives saaledes an af selve Ministeriets Chef.

Ministeriet Zahle bjergede atter Livet, men Æren?

I Sandhed, *Hørup* er død og Hørups Aand med ham. De radikale Førere fornægter deres Fortid og svigter deres Idealer — blot for at bjerge Taburetterne! Vi andre ser til.

Men Hr. *Munch* lægger dog betænksomt den Bog til Side, hvori han i 1909 skrev:

> »Sikkert er det, at den Følelse, som nu er stærkest blandt det radikale Venstres Rigsdagsmænd og Ministre, er Følelsen af, at den største Opgave, de har, er at vise Befolkningen, at der kan findes Rigs-

dagspartier, som staar ved de Anskuelser, de hævdede som Opposition«.

Ak ja! Forrige Tider — nu om Stunder! *Sic transit gloria mundi!* Det er udlagt:

Nu gaar Forgyldningen af — det sidste Hold af Mænd.

III. Folkestyre
eller
ministerielt Enevælde?

»Men een Ting har vi, een Ting giver vi i Arv til den næste Slægt: en offentlig Mening, der arbejder lige til Bunden af Folket, en almen Drøftelse af Fædrelandets Anliggender, der tager enhver Mand med og gør hver enkelt til Medejer af Folkets Tanker, til Lodtager i Folkets Vilje.«

(Hørup.)

Grundloven i Sølvskrinet og et Ministerium med udprægede Enevoldstendenser det er i Korthed de Kaar, der i de sidste Aar er blevet budt det folkelige Selvstyre her i Landet. De samme radikale Herrer og sande Demokrater, som forud for hvert Valg pligtskyldigst har ligget paa Maven for det suveræne Vælgerfolk i dyb Ærbødighed og Ærefrygt, de har nu i Gerningen vist, at de i Virkeligheden blæser den almindelige Valgret og hele deres Fortid et langt Stykke, thi: »Nu er det os, der har Chancen«, som Hr. *Hassing-Jørgensen* engang sagde.

Og med den Aandsoverlegenhed, som radikale Politikere her i Landet jo indbilder sig at være i Besiddelse af, og den klædelige Selvvurdering, som vore Ministre jo i hvert Fald besidder, kan det ikke undre, at netop dette Mi-

nisterium har følt sig kaldet til uden smaalige Hensyn til politisk Fortid og politisk Velanstændighed at tilegne sig al Magten og udnytte Situationen til det yderste med indrepolitiske og partipolitiske Formaal for Øje, alt — naturligvis — for Fædrelandets Skyld!

Saaledes skabtes et Regeringsdiktatur, et radikalt Ministervælde i demokratisk Klædebon, udøvet af et udpræget Mindretalsministerium, hvis Medlemmer i stigende Grad optraadte som Diktatorer i Lommeformat i typisk Magtbrynde og efter de bedste absolutistiske Mønstre.

»Vi alene vide«, Enevoldsregimentet fra *Frederik VIs* Dage, er vendt tilbage med Mindretalsmændenes parlamentariske Ministerium; og Provisorierne blomstrer atter i disse Mænds administrative Handlinger.

Og Folket, som sættes ud af Spillet og derved fratages sin Ansvarsfølelse og Ansvarsbevidsthed, sløves og bliver ligegyldigt over for de Interesser, som det burde være dets Ære og Pligt at værne og pleje. Vælgernes Umyndiggørelse har efterhaanden kendeligt svækket Interessen for dansk Politik; og dette er ganske naturligt, naar Vælgerne Aar igennem forsætlig holdes uden for Deltagelse i det offentlige Liv og Statens Styrelse, eller, naar deres Medvirken en enkelt Gang paakaldes, som ved den vestindiske Afstemning, ligefrem og forsætlig føres bag Lyset af det Ministerium, hvis simple Pligt det er at vise Aabenhed og Ærlighed over for Folket. Ministeriet har kortsagt hos Befolkningen svækket Interessen for Landets vigtigste Anliggender og skabt en politisk Demoralisation, som viser sig ved, at Folket endnu lader sig byde saadanne Ting af Ministeriet, som ingen vaagen Befolkning vilde taale.

Men der kommer en Regnskabets Dag ogsaa for Ministeriet Zahle!

Hvad Rigsdagen angaar, da er den ikke uden Medansvar for den Tingenes Tilstand, der nu hersker. Lad være, at den i de første Krigs- og Krisedage gav Rege-

ringen, og navnlig Hr. *Rode*, vidtgaaende Bemyndigelser uden Tanke om, paa hvilken Maade og i hvilken Grad disse vilde blive misbrugt til uberettigede Indgreb i Borgernes grundlovsmæssige Rettigheder; Rigsdagen burde ikke have fundet sig i den Optræden, Regeringen siden har behaget at udvise over for den.

Men naar Hr. *Zahle* højtidsfuld, alvorsbetynget og fædrelandsbekymret kvædede sin sædvanlige Vise: »Tys, der er Krig i Europa!«, eller naar Hr. *Scavenius* i de berygtede lukkede Rigsdagsmøder, denne fortrinlige Opfindelse til Befæstelse af det ministerielle Enevælde, appellerede til Frygtagtigheden og Pjaltetheden ved hemmelighedsfulde Antydninger af udenlandsk Tryk og Tvang, noget, der ikke maatte tales aabenlyst om, — for saa vilde Humbugen nemlig blive afsløret —, da forvekslede Rigsdagsmændene Gang paa Gang Ministeriets Skræmmebilleder med Tidens virkelige Alvor; og Ministeriet opnaaede som Regel, hvad det tilsigtede, og fik sin Vilje og sine Ønsker opfyldt. Og skete det en sjælden Gang, at Rigsdagen ikke viste sig føjelig, som over for Kirkeminister *Povlsens* uheldige Kollatsforslag, efter hvilket Præster skulde kunne fritages for at staa under det biskoppelige Tilsyn og stilles direkte under Kirkeministeren, da tog man straks sin Tilflugt til Provisoriet. Kirkeministerens Konstitution af Pastor *Arboe Rasmussen* som Præst i Vaalse uden biskoppelig Kollats var utvivlsomt et utilladeligt Overgreb fra Ministerens Side; og dette Vaalseprovisorium indbragte ham da ogsaa en alvorlig Misbilligelse i Landstinget, vedtaget med de Konservatives Stemmer, medens Venstre — forholdt sig passivt og ikke stemte!

Men i Almindelighed gik det glat nok for Ministeriet med at faa tilfredsstillet dets enevældige Tilbøjeligheder.

Hr. *Scavenius* ønskede i sin Arrogance og Egenmægtighed en Undtagelseslov for Pressen; og han fik den, dog i en uskadeligere Form end krævet. Den blev naturligvis misbrugt. Hr. *Zahle* søgte nogle Gange som

Justitsminister at bringe den i Anvendelse over for Blade, der er Modstandere af Regeringen; men Forsøgene mislykkedes. Frifindelserne var saa meget større Nederlag for Hr. Zahle, som de fastslog hans ganske manglende Evne til som Jurist at skønne over, hvad der efter denne Lov er strafbart; men Regeringens Hensigt med Krigspresseloven var nu ikke til at tage fejl af. De sidste Gange har de Konservative paa Rigsdagen derfor stemt mod Loven, naar den har været forelagt til Forlængelse. En Lov, der kun anvendes til den ene Side, er afgjort skadelig.

Og Regeringen er i intet Tilfælde skredet ind mod Socialdemokratens uneutrale Skriverier, som sikkert har beredt Landet mangfoldige Vanskeligheder, eller mod den øvrige Regeringspresse. Og dog er det f. Eks en Kendsgerning, at i hvert Fald fire fremmede Magters Gesandter sidste Efteraar over for Udenrigsministeren meget alvorligt beklagede sig over en Artikel, som var fremkommet i det Regeringen allernærmest staaende Blad, Politiken. Men til Anvendelse i saadanne Tilfælde skaffer man sig naturligvis ikke nogen Presselov.

I denne Forbindelse kan omtales Ministeriets Anvendelse af Censur.

Uagtet der for radikale Sjæle ikke skulde kunne tænkes noget mere vederstyggeligt end netop Censur, har Ministeriet alligevel administrativt indført en Telegramcensur, der naturligvis -- ligesom det af Ministeriet oprettede Pressebureau — virker specielt i Ministeriets Tjeneste, som vi saa det i den vestindiske Sag, hvor Telegramcensuren ikke var paakrævet af udenrigske Hensyn, men kun dikteret af Ministeriets smukke Planer om at vildlede og overrumple det danske Folk.

»Vi vil have vor Vilje«, det er i Virkeligheden Tonen over for Rigsdagen, naar f. Eks. Hr. *Brandes* umiddelbart forud for en Rigsdagssamlings Slutning og uden øjeblikkelig financiel Nødvendighed møder frem med en Samling ekstraordinære Indtægts- og Skattelove til et samlet

Beløb af over 100 Millioner Kroner og kræver disse vedtagne i Huj og Hast. Og som for at give Kravet herom større Vægt, ja frembringe en Tvangssituation, foretager Hr. *Rode* samtidig et ualmindelig groft Overgreb mod det næringsdrivende Borgerskab ved midlertidig Standsning af en Mængde Borgeres frie Næringsvirksomhed. Saa maatte Rigsdagen da kunne forstaa, at det var nødvendigt, at Regeringen fik sin Vilje i en Fart, selv om Folketingets Medlemmer ikke kunde faa Tid til at sætte sig ordentlig ind i den lige omdelte Betænkning, førend de ved Forslagets anden Behandling skulde stemme om Sagen!

Mod denne Usømmelighed protesterede de Konservative i Folketinget, idet de krævede de i Forretningsordenen fastsatte Frister for Sagernes Fremme overholdt, ligesom man i det hele taget ønskede at kende Ministeriets Finansplan og det kommende Aars Budget, hvis Forelæggelse jo var umiddelbart forestaaende, inden man bevilgede Regeringen de mange Millioner nye Skatter.

Men skønt det ikke var første Gang, at Rigsdagsarbejdet søgtes gjort til en ren Parodi paa Lovgivningsvirksomhed — dette passer for godt i Ministeriets Kram! —, skønt man tidligere havde været Genstand for det samme Lovjaskeri, hvor der end ikke levnes Medlemmerne Tid til at læse Betænkningerne og Bilagene ordentlig igennem, inden Sagerne sættes til Forhandling og Afstemning, var de andre Partier dog Regeringen følgagtige som sædvanlig; og de konservative Folketingsmedlemmer forlod da som Protest Tingets Møde. Men Rigsdagens Værdighed kan ikke taale mange af den Slags Beslutninger; og Rigsdagens Partier og Tingenes Formænd har den utvivlsomme Pligt at hævde den lovgivende Forsamlings Anseelse og værne den mod Overgreb og mod at blive sat ganske ud af Spillet.

Hvad Regeringen har vovet at byde Rigsdagen af Humbug, Forløjethed og politisk Svindel, kan f. Eks.

ses af dens Taskenspillerkunster i Spørgsmaalet om den nye Grundlovs Ikrafttræden. Saa snart der har vist sig en partipolitisk Chance for Regeringen, har denne til enhver Tid været parat til at lade afholde Valg, ganske uden Hensyn til de ydre Forhold; men har de indrepolitiske Forhold været mindre gunstige for Ministeriet, saa var det Landets Velfærd, der stod paa Spil, om man gik til Valg!

Tydeligst afslører Humbugen sig vel i Finansminister *Brandes's* Udtalelser under Vestindieforhandlingerne i August 1916. De lød i deres Vidunderlighed saaledes:

D. 10. August:
(Regeringen er rede til at tage Valg!)

»Hvis altsaa denne Konvention forkastes i Landstinget, **vil der ikke fra Regeringens Side være noget til Hinder for, at vi gaar til Valg.**«

D. 11. August:
(Nu er det farligt at holde Valg!)

»....saa er det et Landsting, som vel vidende hvor Faren ligger, roligt kaster Landet ud i Faren.«

D. 12. August:
(Mere Valgfare!)

»Der er store Betænkeligheder ved at tage et Valg paa denne Sag.... Men jeg fraraader Valg. Absolut fraraader jeg Valg.... Der er en stor Fare for Landet forbundet med at tage denne Valgkamp.«

D. 14. August:
(Endnu mere Fare!)

»Der vil være en ganske enorm Risiko forbundet med Valgs Afholdelse.... Jeg bliver ved at sige, at der er Fare ved Valget.«

Naar man stiller de sidste tre Udtalelser over for den første, vil man ikke kunne være i Tvivl om, at man staar over for en gennemført politisk Svindel; i

modsat Fald vilde nemlig den første Udtalelse vidne om en saa grænseløs Mangel paa Ansvarsbevidsthed over for Landet, at den vilde være intet mindre end forbryderisk.

Regeringens hele Stilling over for Rigsdagen har da været en fortsat Bestræbelse paa faktisk at undergrave dens Betydning og Indflydelse, samtidig med, at Ministeriet har søgt af Hensyn til Fremtiden at fastnagle Partierne til et Medansvar for Regeringens Handlinger.

Derfor forstaar vi saa saare godt, at Hr. *Zahle* ved et politisk Møde i Efteraaret om den sørgelig berømte Kontrolministerinstitution kunde udtale, at:

»Een Gang indført, er Kontrolministrene ikke uden Nytte.« Nej tilvisse! Kontrolministrene har været til megen Nytte — for Regeringen.

Og derfor vilde Hr. Zahle sidste Sommer saa nødig af med Hr. Rottbøll, at han for den Sags Skyld svigtede alle moralske og radikale Principer, dengang han »udnævnte« Hr. Rottbøll til »kgl. Embedsmand«.

Ja, — hvem véd, om det ikke i Hr. Zahles lille og forhen saa radikalprincipfaste Hjerne samtidig kan have dæmret som en Mulighed, at Kongen maaske ogsaa engang, naar Tiderne blev onde for dette Ministerium, kunde lade ham — Zahle — forblive i det ham betroede Embede.

Saa vilde Forvandlingen være fuldstændig; men alle Forudsætninger har jo vist sig at være til Stede!

Tiderne skifter.

De gamle radikale Dogmer om Søpoliti, om Krigstankens Urimelighed, om Voldgift, om Traktater, som ingen Stat vilde vove at bryde, og alt det meget andet har jo vist sig at være lige til Lossepladsen; Radikalismens gamle Teorier har spillet ynkeligt fallit.

Og Regeringens Handlinger er en fortsat Fornægtelse af de gamle Standpunkter, men uden en aaben Erkendelse af, at de gamle Teorier virkelig er skrinlagt. Ministrene forbeholder sig alt og optræder som dem, der intet har lært og intet har glemt.

Men Enevoldstilbøjelighederne bliver tydeligere og tydeligere. Og Landets Tarv tilsidesættes i Partiøjemed.

Ministeriet begyndte som en demokratisk, om end ensidig radikal Partiregering i socialdemokratisk Ledebaand; det udviklede sig til et Enevoldsministerium af reneste Vand.

Og det folkelige Selvstyre er en Saga blot.

Men hvad vilde Hr. *Zahle* mon have sagt, hvis det var ham, der var i Opposition til det nu siddende Ministerium? Hvilket beskæmmende Eftermæle vilde han da ikke have givet dette!

IV. Ministeriet
og
Aanden i Folket.

»Der udgaar fra Ministre, naar de bærer sig ad paa denne Maade, en dyb Demoralisation.«
(Ellinger i Folketinget under Vestindieforhandlingerne).

I hine bevægede Augustdage i 1914, da Verdenskrigen udbrød, og der gik et Pust af national Løftelse og højtidsfuld Alvor hen over Landene, fordi man forstod, at dette vilde blive en Kamp om Nationernes Ret til frit at udfolde deres Ejendommeligheder, uden at Magten nogetsteds skulde kunne sættes i Rettens Sted, da gik der ogsaa en Bølge af national Samfundsfølelse og Samfundsbevidsthed gennem det danske Folk; det var, som om Folkets nationale Underbevidsthed under Indtrykket af de store Begivenheder pludselig blev kaldt frem i Dagens klare Lys; en national Samling var ved at fuldbyrdes.

Vi forstod, at selv om Forholdene med Nødvendighed krævede, at vi maatte gøre, hvad der stod i vor Magt for at blive uden for Krigen, saa vilde dennes Udfald dog kunne faa den allerstørste Betydning for vort lille Lands som for andre smaa Nationers Fremtid.

Og vi følte os i hine Dage langt stærkere end ellers som et Folk med fælles Fortid og fælles Fremtid, med fælles Minder og med fælles Haab, som et Folk, over hvilket vort gamle Flag har vajet højt og stolt og frit baade i lyse Tider og i Modgangens Dage, og som et Folk, der har baade Ret og Vilje til ogsaa fremtidig at hævde sin Plads i Nationernes Række.

Og medens vi med Ængstelse spurgte os selv, hvordan vi vel var beredte, hvis Krigens Uvejr trods vore Bestræbelser og vor ærlige Vilje alligevel skulde komme ind over vort Land, følte stærkere og stærkere Trangen til national Samling, til redeligt Samarbejde mellem alle dem, for hvem den nationale Samlingstankes, Folkefølelsens og Statsfølelsens Opvaagnen og Gennembrud stod som nødvendige Betingelser for Folkets nationale Genrejsning efter mange Aars Ørkenvandring, hvor gamle Fraser og Partidogmer og gammel Partifanatisme har skilt og sat Kløft mellem dem, der burde have arbejdet ærligt sammen til Landets Gavn.

Nu var Øjeblikket inde, da der kunde have været raadet Bod paa mange af Fortidens Skader.

Men Ministeriet Zahle, Ministeriet med den »lykkelige Haand«, forstod intet af dette; Partiinteresserne kunde hos dette Ministerium ikke vige for Landsinteresserne, Partiministeriet ikke for en national Landsregering.

Og blandt alle Ministeriet Zahles Forsyndelser og Forsømmelser er det Fejlgreb, det her begik, et af de største, et af dem, for hvilket Folket bør kræve det til Regnskab.

Samlingen i Folket kunde have været fuldbyrdet, om Tegnet dertil var blevet givet ved, at Ministeriet Zahle var traadt tilbage, og en virkelig national Samlingsregering var blevet dannet i de Dage.

Der var et Øjeblik, da Hr. Zahle virkelig tænkte paa noget saadant; det var en Dag, da de ydre Forhold gav Regeringen en meget alvorlig Forskrækkelse; men

da Faren allerede den næste Dag var drevet over, var Hr. Zahle atter kry paa det. Nu var Tanken om et Samlingsministerium atter skrinlagt; Ministeriet Zahle kunde godt fortsætte alene — og agere for Galleriet! Thi nogen egentlig Fare for Landet vilde der næppe vise sig foreløbig.

Men skulde Forholdene en skønne Dag igen udvikle sig i virkelig faretruende Retning, da vil Hr. Zahle jo nok atter vise sig tilbøjelig til at smide Tøjlerne og mene, at nu er Tiden inde for et Samlingsministerium, som om et saadant, naar det blev dannet paa denne Maade i den 12te Time og derfor var uden virkelige Betingelser og Forudsætninger for at kunne træffe de alvorlige Afgørelser, der maaske kan paakræves med Timers Varsel, skulde kunne udrette noget virkeligt ved paa et saadant Tidspunkt at overtage Ministeriet Zahles Fallitbo.

Nej, det, vi forlængst burde have haft, var et virkelig nationalt Samlingsministerium, dannet af Partiernes bedste, dygtigste og mest fædrelandssindede Mænd, et Ministerium, der kunde have haft Folkets Tillid, hvilket ikke er og ikke kan være Tilfældet med Ministeriet Zahle, hvis Fortid og hele partipolitiske Karakter og Handlemaade er en ganske afgjort Hindring derfor.

»Tillid« — sagde Hr. *Scavenius* i Folketinget d. 10. Aug. 1916 — »Tillid, ja det er en overordentlig vanskelig Sag at have Tillid til politiske Modstandere. Men det er heller ikke nødvendigt. I det politiske Liv kan man ikke forlange, og ingen forlanger eller venter at finde Tillid hos sine politiske Modstandere.« (!!)

En saadan under de nærværende Forhold fremsat Udtalelse af Ministeriets lovpriste Udenrigsminister er saare betegnende og beskæmmende for Ministeriet Zahle og stempler dette som et Ministerium, til hvis Mænd man paa Forhaand maa nære den dybeste Mistillid.

Saa lidt Begreb har altsaa denne »overlegne Dygtighed«, Diplomaten *Scavenius*, om, hvad der netop først og fremmest burde kunne være det bærende og tilgrundliggende i en Situation som den nærværende, nemlig et ubetinget gensidigt Tillidsforhold mellem Regering og Rigsdag, mellem Regering og Folk. Ja, naar Betingelsen herfor mangler og paa Grund af Forholdene maa mangle, da er hele Stillingen i Virkeligheden ganske uholdbar og fuldkommen demoraliserende.

Og Ministeriet har tilvisse ført an i Demoralisationen!

Den vestindiske Skandale er ikke glemt og skal heller ikke glemmes.

Rejst i Dølgsmaal og fremmet ved Løgn og Ænker blev Salget ført igennem paa lyssky Maade og til evigt Vidnesbyrd om dansk Svaghed, Selvopgivelse og Kortsynethed; og Ministeriet Zahle satte derved Udueligheds-stemplet paa det danske Folk.

Men af Beskæmmelsen fødes Genrejsningen.

Og Folket, som blev ført bag Lyset af Ministeriet, vil vende sig mod disse Ministre og kræve dem til Regnskab.

Selv Politiken skrev jo forud, at denne Sag selvfølgelig hverken kunde forberedes eller afgøres under Krigen. Saa megen Sømmelighedsfølelse var dog dette Blad i Besiddelse af.

Men Ministeriet Zahle var parat til selv under Krigen at gøre vort lille Land endnu mindre, os selv ringere i Verdens Øjne og vore Muligheder færre.

Ministeriet Zahle fandt det i sin Orden paa et Tidspunkt, hvor andre Nationer ofrer Liv og Blod for at bevare deres Landomraader, netop da at afvikle et Stykke af Danmarks Fortid og Historie, medens det burde have været et nationalt Ministeriums selvfølgelige Opgave at gaa i Spidsen for Bestræbelserne for at skabe et større Danmark, at rejse vort Folk baade aandeligt og materielt og at udvide vort Virkefelt og udnytte vore Chancer fuldt ud paa alle Omraader med

Energi og Virkelyst, kort sagt at erindre, at Danmark har en Fortid og en Historie, der forpligter.

Men Ministeriet valgte Skændselens Vej og svigtede sine Pligter over for Land og Folk.

Ministerløgnene i det vestindiske Spørgsmaal er sørgeligt bekendte. D'Hrr. *Brandes* og *Scavenius* satte i de Dage Ministeriet et Skændselsminde, som sent vil glemmes. Bag Folkets Ryg og uden Rigsdagens Vidende forberedtes Salget i Smug, til det praktisk talt var en fuldbyrdet Kendsgerning. Og for at opnaa sin Hensigt benægtede Hr. *Brandes* frækt Kendsgerningerne; men Løgn maa jo dog ogsaa være tilladt i et saa ophøjet Formaals Tjeneste som at fremme Ministeriet Zahles Planer!

Men Hr. *Scavenius* overgik dog langt Hr. Brandes.

Uagtet det netop var Hr. Scavenius selv, der under Debatten om Telegramcensuren havde ført Rigsdagen bag Lyset ved sine urigtige og tilmed ganske upaakrævede Udtalelser om, at der i den udøvede Censur laa en »tydelig Afstandtagen« fra de vestindiske Salgsrygter, til Trods for dette dristede Hr. Scavenius sig endog til i Forbindelse med Omtalen af en anden og meget gammel Sag, der iøvrigt paa ingen Maade — som Hr. Scavenius mente — kunde sidestilles med den foreliggende, at udtale:

> » . . . . og det maa dog siges at være noget helt andet end at benægte en Ting over for en nysgerrig Journalist; det er noget helt andet her i Salen over for Folkets Repræsentanter, som har Ret til at stille Spørgsmaal, og som Ministeren har en meget større Forpligtelse til at svare.«

Hr. Scavenius's Forsvar for Hr. Brandes indeholdt i Virkeligheden en knusende Dom over ham selv; men da dette formentlig ikke har været Hensigten, vidner Udtalelsen om et saare frimodigt, ja bundløst Hykleri.

I Sandhed, der udgaar fra slige Ministre en dyb Demoralisation til vort Folk.

Og som Hr. *Brandes* sagde i Folketinget: »Har jeg

løjet, . . ., saa har vi (Ministrene) alle løjet, derom er der ikke den fjerneste Tvivl.«

Men netop derfor og set i Sammenhæng med, at forskellige andre Ministererklæringer — ogsaa fra før den vestindiske Sags Fremkomst — har vist sig ikke at kunne staa for en nærmere Prøvelse, er Tilliden til Ministrene som Sandhedsvidner uhjælpeligt borte.

Folketingsmand *Alex. Foss*, der jo ikke blot er en af Det konservative Folkepartis ypperste Mænd, men tillige en af dem, hvis Arbejde har haft den allerstørste Betydning for vort Erhvervsliv under Krigen, udtalte under Vestindieforhandlingerne som Ordfører for Partiet følgende:

»Jeg tror, man har overset, at der derved (ved Dementierne) er skabt en Situation, som gør det meget vanskeligt at møde Ministeriets Erklæringer i Fremtiden med nogen Tillid. Hvis vi maatte komme til at staa over for Spørgsmaal af vanskeligere Natur end det foreliggende, og Regeringen en Dag maatte befinde sig i den Situation at maatte afgive Erklæringer til Rigsdagen eller til det danske Folk om Forhandlinger med Udlandet, hvorledes vilde det nuværende Ministerium saa kunne vente, at der findes Tillid til eller Tro paa, at de Erklæringer, man faar, er et tro Spejlbillede af de virkelige Forhold?«

Hermed har Det konservative Folkeparti en Gang for alle udtalt sin fuldkomne Mistillid til Ministeriet Zahles Troværdighed; og et Ministerium, der føler sig berettiget til ved given Lejlighed at føre Rigsdag og Folk bag Lyset, kan heller ikke vente sig andet, saa meget mere, som der saavidt vides hidtil ikke har kunnet gives noget tilfredsstillende Svar paa Spørgsmaalet om, naar man overhovedet kan være sikker paa, at disse Ministre taler Sandhed. Ethvert Middel synes jo Ministeriet tilladeligt, blot det fremmer dettes Planer.

Hr. *Rodes* skammelige Mistænkeliggørelse af Dele af vort Folk ved hans bekendte og i høj Grad farlige

Udtalelser om Tilstedeværelsen af »uneutrale Kredse«, — hvormed der som bekendt ikke sigtedes til Fænomener som *Borgbjerg* og *Stauning* —, Paastandene om »det amerikanske Initiativ« og »det amerikanske Tryk« eller »Faremomentet« i Vestindiesagen, dette og meget andet vidner klart herom.

Men netop derfor har da ogsaa Forholdene paa Rigsdagen i de sidste Aar været ganske umulige.

Man staar her over for et Ministerium, hvis Ord og Handlinger man ingen Tillid kan have til, og heller ingen Tillid har til. Og samtidig kræver de ydre Forhold en vidtstrakt Loyalitet og Resignation.

Det konservative Folkeparti har — alt under Hensyn til de foreliggende Forhold — valgt at strække sig saa langt over for Ministeriet som paa nogen Maade muligt. Man har trods alt forhandlet sagligt med Ministeriet og uden Smaalighed samarbejdet med det i saa vid Udstrækning som muligt, efter som Situationen krævede det. Man har ved at give Ministeriet den videst mulige Handlefrihed villet fastslaa, at Ministeriets — og Landets — Vanskeligheder ikke i nogen Maade skyldes en indrepolitisk Oppositions Modvillighed eller kan lægges en saadan til Last.

Men derved er Ansvaret netop ogsaa i ganske særlig Grad lagt over paa Ministeriet; og anderledes kan det under de forhaandenværende Forhold heller ikke være. Ministeriet maa handle paa eget Initiativ og i første Række paa eget Ansvar; Oppositionen har, som Forholdene ligger, hvor det har været muligt, givet det en mere eller mindre passiv Tilslutning og har derved ikke afskaaret sig selv fra at øve i hvert Fald nogen Indflydelse paa de forelagte Lovforslags endelige Form, hvilket jo vilde have været Tilfældet, hvis den havde stillet sig i blank Opposition.

Men at Forholdene i Længden er uholdbare, kan enhver se. Derfor længes man efter normale Tilstande baade i den ene og den anden Retning og efter det Valg, som nu kommer og skal bringe Klaring.

At mange konservative Vælgere har fundet, at Det konservative Folkeparti har vist Ministeriet alt for stor Imødekommenhed og paa for mange Punkter taget Medansvaret for Ministeriets Handlinger, er imidlertid saa naturligt, at det ikke kan forundre nogen.

Tilstandens Uholdbarhed viser sig overalt. Vi behøver kun at anføre enkelte Eksempler:

1. Ministeriet har stadig til Overvindelse af de opstaaede ydre Vanskeligheder uden for sit eget Parti søgt — og maattet søge — Bistand hos fremragende Repræsentanter for Handel, Industri, Landbrug og Skibsfart; og Bistanden er beredvilligt blevet ydet i fælles Interesse. Men kan et saadant Forhold overhovedet hvile paa andet end gensidig Tillid?

2. Regeringen betragter det som en national Pligt for Landbrugets Mænd at fremskaffe den til Landets Forsyning nødvendige Kornmængde ved i Befolkningens Interesse at tilsaa de fornødne Arealer, og denne Betragtning er jo rigtig; men det kan kun være som Udslag af Følelsen af det nationale Sammenhold og gensidige Tillidsforhold, hvor det heller ikke over for Landbruget glemmes, at Arbejdet er sin Løn værd.

3. Befolkningen udsteder mellem Aar og Dag en Mængde Erklæringer »paa Tro og Love«. Det er bitter Ironi, at dette sker under Ministeriet Zahle med de ovenfor omtalte Ministererklæringer og den derved aabenbarede Ministermoral. Eksemplet fra oven har tilvisse ikke været af det gode.

Men alt som Forstaaelsen af, hvad Ministeriet Zahle nationalt har skadet Landet og Aanden i Folket, breder sig i videre og videre Kredse, vil der stærkere og stærkere rejse sig et Krav om Renhed og Sandhed i vore offentlige politiske Forhold og om en Regering, paa hvis Ord man kan stole, og som man derfor med Tillid kan samles om.

Og dette Krav vil en Dag vokse sig saa stærkt, at man ikke mere vil kunne komme uden om det.

V. Neutralitetspolitiken og Forsvarsspørgsmaalet.

»Ikke en Tøddel har vi forandret i vor Militæropfattelse«.
(Ove Rode i 1916).

Naar man i ministerielle Kredse ynder at tale om »vor« (d. v. s. Ministeriets) Neutralitetspolitik, som om Hævdelsen af Danmarks Neutralitet var et særligt radikalt-ministerielt Privilegium, da er dette en højst alvorlig og ganske utilladelig Tilsnigelse; thi den ubetingede og ganske ligelige Neutralitet er simpelthen hele Landets og ikke i mindste Maade i særlig Grad Ministeriet Zahles Politik. Ethvert Ministerium vilde være henvist til at føre sin Udenrigspolitik i Overensstemmelse med hele Folkets klare og tydelige Neutralitetsvilje. Derfor er det kun laante Fjer, Ministeriet i denne Sag pynter sig med og søger at slaa sig op paa.

Det danske Folk ønsker og har under hele Krigen ønsket at forblive neutralt, ikke i sine Følelser, men i sin Optræden; det er vor faste Vilje, saavidt det staar til os, at bevare vor Neutralitet; og det er vort Haab, at vor Neutralitet ogsaa fremdeles maa blive respekteret af alle. Thi det er jo herpaa, at det hele kommer an.

Proklameret Neutralitet er jo i sig selv ingen Ga-

ranti mod Angreb udefra; ja selv garanteret Neutralitet har jo vist sig ikke at være synderlig mere værd. Naar man i sin Tid talte saa meget om at konstatere sin Neutralitet, da var dette jo det rene Nonsens; og at ville forsvare sin Neutralitet er i de fleste — virkelig alvorlige — Tilfælde en Selvmodsigelse; thi den Dag, da man for Alvor skal til at værge sit Land mod et fjendtligt Overfald, da er man jo i Virkeligheden med det samme selv midt inde i Krigen.

Maalet er derfor ikke at forsvare sin Neutralitet, men at bevare den, dette, at Neutraliteten respekteres, agtes af alle, fordi man forstaar, at der bag de afgivne Erklæringer og de trufne Foranstaltninger virkelig er en ærlig og redelig Vilje til Stede til at forblive neutral.

Men, naar dette er Tilfældet, naar det staar fast, at ingen ledende eller ansvarlig Politiker her i Landet kunde tænke sig — eller vilde gaa med til — at fravige Neutralitetsprincipet, naar vi alle stadig har krævet, at Staten skal være neutral i sine Handlinger, og at hverken Regeringen eller de enkelte Ministre, heller ikke en Hr. *Stauning*, maatte foretage sig Skridt, der kunde kompromittere vor neutrale Stilling, vor neutrale Holdning, saa har Folket dermed til Punkt og Prikke opfyldt, hvad man med Rette kan kræve af det, naar det forlanger sin Neutralitet respekteret.

Hvor det danske Folk under dette har sine Sympatier, det vedkommer ikke i mindste Maade vor Neutralitetspolitik; og det er intet mindre end et Forsøg paa at voldføre Folkets sunde Tankegang og Følelse, ja at dræbe Aanden i Folket, naar man vil kræve af det, at det skal fornægte sin Retsfølelse og Retsbevidsthed og glemme Fortiden og fordele sine Sympatier ligeligt til begge Sider. Et saadant Krav vilde det danske Folk ingensinde kunne opfylde; og det kan heller ikke med nogensomhelst Ret stilles til det.

Det er netop de neutrale Staters og Nationers Ret og Pligt at holde Retsfølelsen levende og være de kæm-

pende Landes vaagne Samvittighed, alt medens de iagttager den strengeste Neutralitet i deres ydre Handlinger. Og det er ikke pjaltet Eftergivenhed og Krummen Ryg til begge Sider, men en fast, værdig og retlinet Optræden udadtil, der er det bedste Værn for et lille Lands fortsatte Bestaaen. Thi derigennem viser Folket, at det ejer den Vilje, der betinger national Levedygtighed og giver Ret og Adkomst til at nyde det kosteligste og dyrebareste af Livets Goder, nemlig Landets Frihed og Selvstændighed. Og derfor kan et Folk ikke lade sig paatvinge en Hjertets unaturlige Neutralitet, som vilde dræbe Folkets Sjæl.

Men fuld og ærlig og ubetinget Neutralitet i Statens Handlinger, det maa og skal et neutralt Folk kræve udvist til alle Sider. Og om denne Neutralitet er alle Danske fuldkommen enige; den er ikke i mindste Maade noget særegent for Ministeriet Zahle eller specielt for Hr. Scavenius.

Og med Hensyn til *Ministeriet Zahles* »særlige Betingelser« for at varetage vor Neutralitetspolitik og den Maade, paa hvilken denne er blevet røgtet under Krigen, da er der tilvisse slet ingen Grund til i den Anledning at lovprise eller laurbærkranse Ministeriet; thi Initiativet har paa intet Punkt været Hr. *Scavenius's* eller Hr. *Zahles*. Al Tale om, at det er Ministeriet, der har holdt Danmark uden for Krigen, er derfor det rene Vanvid eller den tykkeste Uvidenhed om de virkelige Forhold.

Bortset fra hine første Augustdage, da Ministeriet var ved at tabe Hovedet, har der overhovedet hidtil ikke været nogen virkelig Fare for Landets Inddragen i Verdenskrigen. Skyerne er trukket op et Par Gange; men de har fordelt sig igen, inden de naaede os. Hr. Scavenius har kunnet sove roligt. Forholdene, saavel de nuværende som Hensynet til Stillingen og Handelsforholdene udadtil efter Krigen, har bevirket, at de krigsførende Magter har fundet det mest stemmende med deres egne Interesser at lade Danmark være uden for Krigen.

Derfor har Lykken været større end Forstanden; og derfor kan Hr. *Scavenius* lade sig hylde som Landets Redningsmand i Farens Stund — af dem, der gider tro paa sligt Nonsens. Dette er den simple Sandhed om den Ting.

Hr. *Scavenius* behøver blot at hengive sig til Studiet af, hvad hans egen kære Kollega, Ministeriets anden Neutralitetsvogter, Krigsminister, Dr. phil. *P. Munch* i sin Tid har skrevet i »Det ny Aarhundrede«, hvor det bl. a. hedder: »Den brutale Egennytte bestemmer Stormagternes Politik nu som altid«; han vil da med sin medfødte Beskedenhed snart blive klar over, at, hvis f. Eks. den af Hr. Munch i den paagældende Artikel særlig nævnte Stat havde set sin Fordel ved at indrage dansk Landomraade i Krigen, da vilde al hans højtpriste Statsmandskunst ikke have forslaaet det allerringeste.

Og fordyber Hr. *Scavenius* sig yderligere i et gavnligt Tilbageblik og en forhaabentlig nyttig og frugtbar Selvkritik, vil han til sin Forskrækkelse opdage, i hvor ringe Grad han i Virkeligheden har opfyldt sin Pligt til at værne vor Neutralitet imod Mistænkeliggørelser; han vil da opdage sin egen Ministerkollega Hr. *Stauning*, — for slet ikke at tale om det med Regeringen allierede Socialdemokratis andre Ledere — Arm i Arm med den mystiske og i hvert Fald saare uneutrale Hr. »Parvus« *(Dr. A. Helphand)*: og han vil prise sin Lykke, at dette overhovedet er gaaet godt, omend ganske uden hans Fortjeneste og til Trods for, at han som Udenrigsminister har taalt denne uneutrale Optræden af et Medlem af Ministeriet.

* * *

Vi vender os nu til Tvetydighedens og Forargelsens Tegn inden for Ministeriet, *Krigsminister Munch*, og spørger danske Vælgere, som ikke har opgivet og ikke vil opgive Kravet om Ærlighed og Redelighed i dansk Politik, om det ikke maa kaldes en Forbrydelse mod al

sund Sans, at den Mand, der mere end nogen anden gennem en Række af Aar har arbejdet paa at nedbryde Tilliden til vort Værn og udmarve Forsvarsviljen i Folket, at netop han skal staa i Spidsen for Landets Forsvarsvæsen under Forhold, hvor det en hvilkensomhelst Dag kan blive dødelig Alvor.

Er noget egnet til at skabe Demoralisation i Folket, da maa det dog være dette!

Hr. *Munch*, den radikale Fanatiker, hvis Kamp imod Forsvaret allerede begyndte med hans ivrige Deltagelse i Studenterforeningens politiske Diskussioner i Halvfemserne, og hvis politiske Udvikling som radikal historisk Forfatter, Folketingsmand og nu Minister er foregaaet i lige og ubrudt Linie, stadig travlt beskæftiget med at lægge Forsvarssagen for Had, han »administrerer« nu Forsvarslovene af 1909!

Og mere end det! Det er jo ingen Hemmelighed, at der i de sidste Aar er truffet adskillige militære Foranstaltninger, som paa ingen Maade kan siges at være paakrævede alene af en loyal Udførelse af disse Forsvarslove.

Og Hr. Munch har paa Forsvarsbudgettet ekstraordinært — til Sikringsstyrke m. m. — faaet bevilget Millioner efter Millioner, ja Hundreder af Millioner, som end ikke de vestindiske Judaspenge — som vel oprindelig paatænkt — paa langt nær formaar at dække.

Hvad er egentlig Meningen?

Vil Krigsminister Munch ikke mere kendes ved sin Fortid? Er Hr. Munch nu naaet til samme Opfattelse som hin radikale Venstremand, der udtalte, at »hele det radikale Venstres Militærprogram ligger sønderflænget under Pigtraadshegnene«? Har Hr. Munch skiftet Overbevisning?

Vi har intet hørt herom.

Vi har derimod hørt Hr. Minister *Ove Rode* fortælle, at: »Ikke en Tøddel har vi forandret i vor Militæropfattelse«.

Og det var netop Hr. *Rode*, der i 1910 udtalte:

»Vi vil konstatere vor Neutralitet; men vil Fjenden ikke respektere det, da skal der ikke løsnes et Skud«.

Men hvis dette ogsaa er Hr. *Munch's* Opfattelse, hvortil da de Hundreder af Millioner?

Maa vi faa Klarhed i dette Spørgsmaal! Maa vi faa en bestemt og utvetydig Udtalelse om, at det er Ministeriets Hensigt, at vort Værn skal bruges i paakommende Tilfælde!

Naar man har at gøre med Medlemmer af Ministeriet *Zahle*, maa man efter det i Vestindiesagen passerede forlange klar og tydelig Besked, som nagler Ministeriet fast til et Standpunkt, det ikke senere kan løbe fra og fornægte.

Det er i dette Tilfælde ikke nok at henvise til, at de mange Foranstaltninger og de store Udgifter jo vilde være meningsløse, hvis det ikke var Hensigten at benytte Værnet, om det maatte blive nødvendigt. Thi Millionerne har jo i hvert Fald stukket Størstedelen af Forsvarsvennerne Blaar i Øjnene og lammet Oppositionen mod Fænomenet Munch. Og andet har de maaske slet ikke skullet tjene til.

Men ogsaa af Hensyn til Udlandet er det nødvendigt at skabe Klarhed og nedslaa enhver Tvivl om dette Spørgsmaal; thi vi har kun Ret til at kræve vor Neutralitet respekteret, naar vort Militærvæsen virkelig er effektivt og i paakommende Tilfælde vil blive anvendt. Derfor maa der overhovedet ingen Tvivl eller Uklarhed kunne herske. Hr. Munch maa tvinges til at bekende Kulør. I et Forhold, der angaar Landets dybeste Interesser, maa Halvhed, Uklarhed og Tvetydighed ikke taales.

Og Hr. *Munch's* Virksomhed som Krigsminister har netop i høj Grad været tvetydig.

Til at begynde med saa man den Mærkværdighed,

at der etableredes en nær Samvirken mellem socialdemokratiske Blade og Krigsministeren i Anledning af en Række mer eller mindre grundløse Soldaterklager. Denne for Disciplinen i Hæren saa velsignelsesrige Virksomhed ophørte dog temmelig brat, formentlig af visse Aarsager.

Derefter saa man med Undren Hr. Munch gaa med til adskillige nye militære Foranstaltninger, der kun kunde glæde Landets virkelige Forsvarsvenner. Men ak! Foranstaltningerne viste sig snart prægede af den sædvanlige Halvhed og Mangel paa Konsekvens og var derfor af tvivlsom Værdi. Man kunde ikke skabe et nogenlunde homogent Forsvar uden paa enkelte Punkter at gaa uden for de ved Forsvarsordningen af 1909 fastsatte Rammer. Og sligt lod sig absolut ikke gøre! Som om Ministeriet Zahle, hvis Eksistens jo er Socialdemokraterne saa saare dyrebar, ikke paa Rigsdagen vilde have faaet en hvilkensomhelst Bemyndigelse og en hvilkensomhelst Bevilling, det havde sat Ministeriets Forbliven ind paa under Henvisning til de Krav, den foreliggende ydrepolitiske Situation stillede.

Men Hr. Munch vilde ikke ud over Halvheden, skønt en Samling Ringe som bekendt ikke er nogen Kæde, saa længe den indbyrdes Forbindelse ikke er i Orden, eller der blot mangler et eneste Led. Og halve Forsvarsforanstaltninger er som Regel aldeles intet værd.

I Sikringsstyrken, som Regeringen jo havde indkaldt paa eget Initiativ og paa eget Ansvar, mærkede man ikke meget til, at der blev gjort, hvad der kunde gøres, for at Mandskabet kunde være velindøvet og rede, hvis der blev Brug for det. Den megen og unødvendige Lediggang, som snart blev almindelig, kunde kun tjene til Demoralisation og Svækkelse af Disciplinen i Hæren. Hr. Munch's blødagtige Optræden over for de »konsekvente« Militærnægter-Sultekunstnere og de deraf følgende

Pøbeloptøjer skal ogsaa erindres som betegnende for det nuværende Regimente.

For rettidig Ammunitionstilvirkning og Fremstilling af Materiel ved virksomt Samarbejde med den private Storindustri blev der — som offentlig bekendt — ikke sørget, skønt en saadan Samvirken øjeblikkelig burde have været bragt i Stand ved Krigens Udbrud. Og saaledes kunde der nævnes adskilligt.

Kortsagt, der blev af *Krigsminister Munch* truffet visse Foranstaltninger, som kunde synes at tjene Forsvarets Tarv, men hvis Mangler og uheldige Følger netop maatte glæde den *Dr. phil. P. Munch*, som vi har kendt gennem mange Aar; og der blev forsømt adskilligt, som netop ikke vilde have glædet denne.

Derfor spørger vi med fuld Føje, selv om dette Spørgsmaal er Ministeriet generende: Hvor staar Hr. *Munch*? Og vi gaar paa Forhaand ud fra, at Hr. Munch staar — eller i hvert Fald selv mener at staa — dér, hvor han altid har staaet.

Det var jo nemlig Hr. *Munch*, der engang skrev følgende:

» „Aa, ja!“ er der dem, der vil sige, „men det er jo en ærlig Sag at skifte Mening.“ Sandt nok; det kan det være, skønt det alle Dage klæder Mænd ilde at skifte Meninger, de har kæmpet for Tiaar efter Tiaar, og i hvis Navn de har vundet Magten. Men i hvert Fald, skifter man Mening, saa maa man staa frem og sige det ærligt: Jeg har taget fejl før; jeg mener noget andet nu. Hvis man i Stedet vælger ..... at skjule, at man har skiftet, saa er det en ynkelig og tarvelig Adfærd. Den Mand, som bærer sig saaledes ad, har intet Krav hverken paa Respekt eller Tillid«.

Hr. *Munch* har ikke meldt sig som den Omvendte. Og derfor maa vi gaa ud fra, at der ingen Omvendelse har fundet Sted for hans Vedkommende, selv om han

paa visse Punkter har maattet bøje sig for den haardhændede Virkelighed.

Men da er hans Forbliven som Krigsminister en national Ydmygelse og Uværdighed, en Uærlighed og en Haan mod Folket; og den kan under visse Forhold rumme en alvorlig Fare for Landet.

Ogsaa fra denne Minister udgaar der da en dyb Demoralisation.

VI. Hr. Rodes Dyrtids- og Ernæringspolitik.

»Indenrigsministeren bemyndiges til indtil videre at træffe Foranstaltninger til Regulering af Prisen paa Levnedsmidler og Varer, derunder mod fuld Erstatning at lade Staten overtage saadanne Levnedsmidler og Varer, som det er af Betydning for Samfundet at have Raadighed over.

Købesummen for Varer, som Staten maatte overtage, fastsættes af Kommissioner, hvis Virksomhedsomraade og Sammensætning bestemmes ved kgl. Anordning.«

(Lov af 7. Aug. 1914).

Medens Folkets nye Grundlov indtil nu har slumret i sit Sølverskrin, har Ministeriets stormægtige Indenrigs- samt Over-Handels- og Landbrugsminister Hr. *Ove Rode.* egenmægtigt skaffet Landet en midlertidig Grundlov paa Halsen, idet Lejlighedsloven af 7. Aug. 1914 om prisregulerende Foranstaltninger efterhaanden faktisk er blevet ophøjet til en Slags Ernæringsgrundlov, i Kraft af hvilken Hr. Rode tilfredsstiller sine diktatoriske Lyster ved allehaande Forbuds- og Tvangsforanstaltninger over for den næringsdrivende Mellemstand i By og paa Land.

Denne Lov, hvis Indhold er anført ovenfor, giver jo Hr. Rode meget vidtgaaende Bemyndigelser og viser, at Hr. Rode har forstaaet at benytte sig af den Nervøsitet, der ret naturligt gav sig Udslag i de første Dage af Verdenskrigen, til at sikre sig en Magt, som gav Rum for al mulig Vilkaarlighed og for alle mulige enevældige Tendenser.

Det er da ogsaa paa Grundlag af denne Lov, at Hr. Rode har nedsat de ca. 50 Kommissioner og Nævn, som nu hersker næsten eneraadigt over dansk Erhvervsliv.

Men den Syndflod af Forordninger og Forbud, ved hvilke Hr. Rode søger at gennemføre sit statssocialistiske Tvangsregimente, og som Ministeriet til Tider ikke selv synes at kunne holde Rede paa, lader næsten formode, at Foranstaltningernes Talrighed har til Hensigt at dække over og tilsløre deres Mangelfuldhed og Slethed.

Den Tvangstanke, der stadig har præget Hr. Rodes Dyrtids- og Ernæringspolitik, er jo som bekendt, at Prisreguleringen, Maksimalprispolitiken, er det eneste saliggørende.

Men Ernæringsproblemet har, som man let ser, i Virkeligheden to Sider, den ene, som er den, Hr. Rode udelukkende har forset sig paa, fordi den giver en øjeblikkelig Popularitet og dermed en Parti- og Valgchance, er Prisbilligheden, den i sig selv fortræffelige og i høj Grad berettigede Opgave at tilbyde den mindre bemidlede Del af Befolkningen de vigtigste Livsfornødenheder til en rimelig Pris; men den anden og mindst lige saa vigtige Side af Sagen er selve Sikringen af Landets Behov, af Hjemmeforbruget, enten gennem Tilførsler eller Hjemmeproduktion; thi de billige Priser hjælper i sig selv lidet, naar Varerne ikke kan skaffes til Stede og virkelig kan købes i tilstrækkelige Mængder til de fastsatte lave Priser.

Og her er netop det Punkt, paa hvilket hele Hr. Rodes Prisreguleringspolitik ynkelig er strandet. Hr. Rode

har ikke forstaaet eller ikke villet forstaa, at, naar Regeringen lammer det private Initiativ, saaledes som Hr. Rode paa saa mangfoldige Maader har gjort det, saa er det Statens uafviselige Pligt ved rettidige Foranstaltninger at bøde paa de Ulemper og den Nedgang i Forsyningen og Produktionen, som deraf nødvendigvis maa følge.

Det er hævet over enhver Tvivl, at Danmarks dygtige og driftige Handelsstand med fornuftig og rundelig Støtte fra Statens Side fra første Færd vilde have løst Tilførselsspørgsmaalet paa en langt bedre Maade, end det blev løst eller rettere sagt ikke blev løst af Hr. Rode.

Vi behøver blot at se paa Forholdene, som de forelaa ved Krigens Udbrud i August 1914. Det var da klart for alle Kyndige, at der vilde blive Brug for betydelige Mængder Rug til Supplering af vort Brødkorn og navnlig Foderstoffer, saa meget mere, som vort eget Høstudbytte i første Række maatte anvendes som Brødkorn og ikke som Foderkorn, og der jo naturligvis ogsaa burde sørges for passende Reservebeholdninger. Forholdene var tilmed saa gunstige som vel muligt: Rug kunde netop i store Mængder købes paa denne Aarstid og til ret rimelig Pris; Skibsfarten var midlertidigt næsten standset, hvorfor der var rigeligt af Skibsrum til Stede; og Fragterne var lave. Det private Initiativ var rede og opmærksomt paa Forholdene; ja der skete direkte Henvendelse til Regeringen (Finansminister Brandes) om at skaffe den fornødne amerikanske Valuta til Dækning af Indkøbene. Men Staten tøvede i Stedet for resolut og hurtigt at yde den fornødne Støtte; og der blev derfor næsten intet købt, medens Tid var; thi Risikoen, som Staten altid gavmildt overlader det private Initiativ, var under de usikre Forhold for stor, naar Staten ikke vilde træde til som Garant. I Stedet derfor begyndte Staten at købe noget Hvede, som kunde faas til enhver Tid; men Indkøbene af Rug og Majs, som maatte fore-

tages alligevel, blev udskudt til et Tidspunkt, hvor Priserne var høje og Mængderne, der kunde købes, utilstrækkelige, hvilket naturligvis øvede sin uheldige Indvirkning paa Landbruget ved Formindskelse af Besætningernes Størrelse — i første Omgang af Svineholdet — og Forringelse af Produktionsevnen.

Den samme Fejl har Regeringen begaaet Gang paa Gang: ikke at gribe rettidigt ind og sørge for at holde Hjemmepriserne nede og Produktionen i Gang ved rigelige Tilførsler. Endnu i Sommeren 1916 kunde og burde der af Staten have været foretaget meget betydelige Indkøb af Rug og Foderstoffer i god Tid, medens Priserne var forholdsvis lave.

Landbrugets Modstand mod Regeringens Kornordninger og de som Følge af Regeringens Fejlgreb og Forsømmelighed nødvendiggjorte meget betydelige og undertiden for Bedriften næsten ødelæggende Kornudskrivninger, vidner højt om, hvor slet Regeringens Kornpolitik har været. Og denne Modstand var jo i sig selv berettiget, fordi den var en Kamp for Besætningernes Bevarelse, en Kamp for at redde Resultatet og Udbyttet af maaske mange Aars dygtigt og udholdende Arbejde. Men naar man efter Afleveringen af Pligtydelserne næsten intet Foder havde tilbage, maatte Besætningerne jo formindskes; men dette skete ikke med blide Følelser over for det Ministerium, hvis kortsynede Politik og mangelfulde Foranstaltninger var Skyld heri.

Og det nytter ikke Regeringen noget at henvise til, at dets Lovforslag angaaende Kornordningen har faaet alle Partiers Tilslutning, bortset fra Modstanden mod det uretfærdige Ligningsgrundlag m. m. Thi alle Partier maatte naturligvis være med til at sikre Befolkningen Brødet — trods de tidligere af Regeringen begaaede Fejl, som nu føles saa haardt af Landbruget.

Regeringen har ikke forstaaet, at det først og fremmest gjaldt om at sikre og skaffe rigelige Tilførsler,

medens disse endnu kunde faas, og derefter i anden Række om at regulere Priserne.

Regeringen satte Maksimalpriser og begyndte selv at importere, men i ganske utilstrækkelige Mængder; derved gjorde den de private Importører usikre i deres Dispositioner og hæmmede Tilførslen i meget betydelig Grad — i Stedet for at fremme den ved netop at støtte det private Initiativ. Derfor har Regeringens Kornpolitik kostet Landet Millioner, baade i de Aar, da der endnu voksede Guld paa de danske Agre, og nu i de sidste Aar, da der maa kæmpes for at holde Besætningerne oppe. End ikke den Støtte gav Regeringen i sin Kortsynethed Landbruget, at den sørgede for at fremme Produktionen ved at gøre denne lønnende, uagtet Landbruget dog som ethvert andet Erhverv er beregnet paa at give Fortjeneste.

Regeringens hele Maksimalprispolitik har været en Politik paa kort Sigt; man har med sædvanlig radikal Kortsynethed og manglende Forstaaelse af de faktiske Forhold regnet med en kortvarig Krig og forbigaaende Ulemper, der i nogen Grad vilde kunne afbødes ved ensidig Prisregulering, en Foranstaltning, der iøvrigt altid er uheldig, saa længe Handelen er fri og Tilførsler til Verdensmarkedets Priser mulige, og som har den uundgaaelige Ulempe, at den, — i hvert Fald som Regeringen har praktiseret den —, hæmmer Tilførslerne og derfor fremkalder følelig, ja i visse Tilfælde maaske skæbnesvanger Varemangel, naar Tilførselsmulighederne ophører.

Vil man endelig drive Maksimalprispolitik, da maa denne i hvert Fald være forudseende og i rette Tid forebygge Prisstigningerne; men en saadan Politik har ikke ligget for Regeringen, hvis Handlinger er beregnet paa at gøre Effekt og stille Ministeriet i flatterende Belysning. Naar alting »klapper«, det være sig ved en Fest, et Skuespil, i en stor Virksomhed eller i Statshusholdningen, lægger man jo nemlig ikke Mærke til dem, der samvittighedsfuldt og forudseende har lagt alting tilrette i Forvejen; sligt er intet »Nummer«, der

gor sig. Hr. Rodes Prisreguleringsforanstaltninger synes næsten at have været sendrægtige paa Beregning, for at tage sig ud i Øjeblikket.

Hvad der gælder Brødkorns- og Foderstofspørgsmaalet, finder naturligvis ogsaa Anvendelse paa mange andre Forhold, hvor det har drejet sig om at sikre Landet Tilførsler af andre nødvendige Varer og Raastoffer. Regeringen har ogsaa her hindret og lammet Købmændenes (Importørernes) forstandige og forudseende Dispositioner, som kunde have skaffet Landet rigelige Tilførsler, medens Tid var. Men Regeringen overlod kun Købmændene Risikoen som det eneste sikre, saavel den øjeblikkelige som Udsigten til eventuelle senere Prisfald og deraf følgende Tab; men Muligheden for den Fortjeneste, der kunde have opvejet Risikoen ved Fremskaffelse af rigelige Forsyninger i god Tid, den fratog man Handelsstanden, dels ved Udsigt til Konfiskation til Maksimalpris, — og dette kan ingenlunde kaldes fuld Erstatning for den, der netop i Øjeblikket ikke ønsker at sælge —, dels ved først at diktere Priserne og senere yderligere tage en betydelig Del af Udbyttet gennem ublu ekstraordinære Krigsskatter. Ja, det gaar jo endog saa vidt, at forudseende Købmænd, der paa et tidligt Tidspunkt har sørget for rigelige Indkøb i Udlandet og derved netop sparet Landet for, at betydelige Beløb til ingen Nytte gaar ud af Landet til Betaling for Varerne ved Indkøb paa et senere Tidspunkt og til langt højere Priser, at de ligefrem betragtes som Forbrydere, naar de anser det for deres gode Ret at sælge Varerne til en Pris, der paa hvert givet Tidspunkt svarer til den øjeblikkelige Verdenspris, — som de jo selv paa dette Tidspunkt maatte have betalt, hvis de ikke havde disponeret med Forudseenhed —, med Tillæg af tilladelig Avance, altsaa fuldt ud fair Pris!

At det private Initiativ under saa absurde Forhold indskrænker sin Virksomhed i betydelig Grad, og at der derved opstaar Varemangel, kan ikke undre og maa

ikke lægges Handelsstanden, men kun Ministeriet til Last.

Hr. *Rodes* Forbudspolitik og Overgreb mod de næringsdrivende Borgere ved Standsning af deres lovlige Handel og frie Nærings Udøvelse, ved Indgreb i Ejendoms- og Dispositionsretten og Indførelse af et indenrigsministerielt Formynderskab, kortsagt alle disse statssocialistiske Foranstaltninger til Ophævelse af Folkets grundlovsmæssige Rettigheder, som har fundet Sted under Navn af prisregulerende Foranstaltninger, er velkendte i deres Enkeltheder og behøver ingen nærmere Omtale. Deres Vilkaarlighed kan belyses ved blot at pege paa, at, da Hr. Rode lukkede en Del Handlendes Butiker, for at Hr. Brandes' Skattelove kunde føres igennem med tilbagevirkende Kraft, men maatte aabne dem igen, da kunde de Handlende sælge deres Varer til Priser, der var forbudte, men dog tilladte! Ingen vidste jo nemlig, hvor stor den endnu ikke vedtagne Skat vilde blive, som Priserne trods Bekendtgørelsen af 1. Febr. 1917 skulde rette sig efter.

Og under alt dette har Ministeriet, som jo nu er rent radikal-socialistisk — eller radikalt under Kontrol af Hr. *Stauning* — lydigt fulgt Parolen fra Rømersgade.

Vi fik indført »statspensionerede Tobaksarbejdere«; men de mange Smaahandlende af Mellemstanden, der ramtes lige saa haardt — og haardere end Forbrugerne, der jo dog kunde nedsætte deres Forbrug, — fik ingen Erstatning; de maatte naturligvis klare sig, som de bedst kunde.

De iværksatte Dyrtidsforanstaltninger har haft et umiskendeligt Præg af det socialistiske Princip: Statens Omdannelse til den store Forsørgelsesanstalt. Adgangen til de offentlige Kasser er blevet for let for dem, der hellere vil leve af tilmaalt Almisse end virkelig søge Hjælp til Selvhjælp. At disse sidste skal støttes og

har Krav paa Støtte, er derimod en Selvfølge, thi derved gavnes Samfundet.

Anvendelsen af Rationeringsprincipet, som tidligt nødvendiggjordes ved Regeringens ovenfor omtalte Forsømmelser, stemmer netop med Socialdemokraternes Ønsker, da det i Valgkampagnen kan fremføres som Bevis for, at man i vanskelige Tider maa tage sin Tilflugt til de socialistiske Principer. Men hertil skal siges, at Rationering netop er Stilstand, ja Tilbagegang, og ikke det normale; dette er et Samfund i Fremgang, i Opdrift, med Chancer for Landet, som skal gribes og udnyttes; og her passer de socialistiske Idéer og Tvangsforanstaltninger ikke; her maa det af Regeringen saa mishandlede frie, private Initiativ gaa i Spidsen.

Forhandlingerne med Udlandet angaaende Fremskaffelsen af vore nødvendige Tilførsler for at kunne holde Erhvervene i Gang har siden Blokadens Indtræden væsentlig været ført af Erhvervenes egne Mænd i Forstaaelse med Regeringen, først gennem Grosserersocietetet og Industriraadet, senere gennem Erhvervenes Fællesudvalg. Naar det længe gik nogenlunde, ja til Tider helt godt, skyldtes dette derfor ikke Ministeriet, men vore Erhvervsdrivendes eget Initiativ og Dygtighed.

Men nu synes det, som om Socialdemokraterne vil tvinge Regeringen til at frembringe en Ændring i Forhandlingsmaaden med Udlandet og lade Førerskabet her gaa over til de socialdemokratiske Ledere. Dette Forhold giver Anledning til alvorlige Bekymringer for Fremtiden.

Parvus-Affæren, der afslørede et beklageligt Makkerskab mellem de socialdemokratiske Førere og udenlandske Agenter, har tilfulde vist, at vort hjemlige Socialdemokrati ikke forstaar at værge den nationale og politiske Uafhængighed, som ethvert Parti, der ikke vil sælge sin Sjæl for Gunst og Gave, først og fremmest maa hævde udadtil.

Men derfor er Ministeriets faktiske Afhængighed af Socialdemokraterne saa farlig for Landet. Enevoldsherrer, der lystrer den socialdemokratiske Parole, er en farlig Race, som Landet bør skille sig af med ved det forestaaende Valg.

Vi har ikke meget at takke dem for, men meget at kræve dem til Regnskab for.

Hvad Hr. *Rodes* Dyrtids- og Ernæringspolitik angaar, da har denne været forfejlet i hele sit Anlæg og er derfor mislykket; og den nye, midlertidige »Grundlov«, han har velsignet Landet med, har i Hr. Rodes Hænder uden Tvivl gjort mere Skade end Gavn.

VII. Valget.

Den kommende Valgdag bør blive en Dommens Dag for *Ministeriet Zahle.*

Hvad dette Ministerium har forbrudt over for Folket, dette Ministerium, der skulde »redde Landet«, men bragte Demoralisationen ind i Folket paa saa mange Omraader, som skildret ovenfor, det bør paa Valgdagen bringe Ministeriet til Fald. Hensynet til Fremtiden kræver dette.

Naar Verdenskrigen slutter, vil det selv i bedste Tilfælde blive en overordentlig vanskelig Opgave at afvikle de mange ekstraordinære Forhold og socialistiske Eksperimenter, vi under Krigen er blevet ført ind i. Hertil vil kræves et Styre, der er uafhængigt af Socialdemokratiet, en Regering, der ikke gaar i dettes Ledebaand. Ellers vil Landet blive ilde stedt.

Den danske Statsgæld er i den sidste halve Menneskealder vokset fra 200 til 600 Millioner Kroner. Alene Forrentningen heraf kræver mange Millioner aarligt. Den Overbudspolitik, som de tidligere Oppositionspartier letsindigt anvendte, da de endnu var i ansvarsløs Opposition, hævnede sig grundigt, da de efterhaanden fik den ansvarlige Regeringsmagt og maatte indfri en Del af de gyldne Løfter. Saa læssede man Byrderne over paa

Fremtiden! Og Statsgælden steg og steg; og Underskuddene voksede. Men Kravet om Balance vil melde sig med Styrke, dog ikke fra Socialdemokraternes Side. Disse vil netop stadig stille nye og stedse hidsigere Krav under Raabet: Lad Staten betale! Lad Kommunerne betale! Og Skatteplyndringen vil fortsættes, hvis Roret ikke i Tide lægges om. Samtidig vil Evnen til at møde Fremtidens Krav blive svækket, hvis man vedbliver at tage Chancen bort fra dem, der ejer det Initiativ, der kan frembringe Resultater. Da skaber man et Folk i Tilbagegang, ikke i Fremgang og Opdrift. Og den selvstændige næringsdrivende Mellemstand i By og paa Land vil gaa til Grunde. Derfor maa der nu siges Stop!

Det gælder om at hævde og værne den personlige Frihed og Selvstændighed. Det gælder om at støtte dèr, hvor samfundsnyttige Værdier kan hjælpes frem.

Det gælder om at værne den Mellemstand, der netop ønsker at være selvstændig, men lade dem sejle deres egen Sø, som, skønt arbejdsdygtige, kun vil snylte paa Samfundet.

Det gælder om at give Landbrug og Handel, Industri og Skibsfart og alle andre samfundsnyttige Virksomheder de bedst mulige Betingelser for at udfolde sig i Frihed til Gavn for Landet.

Men først og sidst gælder det om at skabe den Aand i det danske Folk, i det danske Samfund som ene kan bære Fremtiden og bevare Landet frit og selvstændigt og gøre Nationen udviklingsdygtig og handlekraftig.

Men denne Aand fremmes ikke af Ministeriet Zahle.

Derfor er Kampen for Danmarks Fremtid en Kamp imod Radikal-Socialismen; og den vil paa Valgdagen blive en Kamp

mod Ministeriet Zahle!

—

INDHOLD:

I. Det store Blændværk.
II. Fortid og Nutid.
III. Folkestyre eller ministerielt Enevælde?
IV. Ministeriet og Aanden i Folket.
V. Neutralitetspolitiken og Forsvarsspørgsmaalet.
VI. Hr. Rodes Dyrtids- og Ernæringspolitik.
VII. Valget.

Eksemplarer af nærværende Skrift til Anvendelse i Valgagitationen kan, saa langt Oplagene rækker, faas ved Henvendelse til **Nationalfondens Kontor, Charlottenlund.**

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
JS
0041331

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 06 23 06 006 4